

ŽELDYNŲ PALEI ŠILUTĖS PL. NUO SMILTELĖS G. IKI JŪRININKŲ PR. PROJEKTO IDĖJOS
(KONCEPCIJOS) PARENGIMO SUPAPRASTINTO PROJEKTO KONKURSUI pateikto projekto **REE7777**

RECENZIJĄ

Projekto konkursui pateiktas darbas - teritorijos sutvarkymo idėja, yra projekto autorių mėginimas kiek kitokiu žvilgsniu pažvelgti į standartinės, šalia daugiaaukščių namų kvartalo esančios, viešosios erdvės tvarkymą. Reikia pripažinti, nors ir nėra lengva projektuoti remiantis mažiau įprastais techninėse sąlygose numatytais standartais, tačiau papildomų sąlygų ir apribojimų gausa sudaro galimybes pasireikšti projektuotojo kūrybingumui, o vertintojui lengviau spręsti apie kūrybinės grupės profesionalumą, norą ir gebėjimą dirbti komandoje su skirtingų sričių specialistais, ir žinomą ugdyti visuminį suvokimą.

Projekto autoriai aiškiai ir nedviprasmiškai apibūdina ir išryškina Bandužių gyvenamojo rajono socialinio ir ekologinio pobūdžio problemas, ypatingai pabrėžiant šiam Klaipėdos miesto pietrytinės dalies rajonui būdingą didelį taršos ir triukšmo lygį, kuris yra sąlygojamas judrių kelių gretimybės, ir galimai jūrų uosto infrastruktūros artumo. Įvardinta ekologinė situacija atitinkamai suponuoja visą virtualią socialinio pobūdžio problemų (nepalankios gyvenimo sąlygos, nesveika aplinka, apsunkintos rekreacijos vietoje galimybės ir t.t.), kurios dar labiau mažina šio rajono, bei pietrytinės Klaipėdos miesto dalies patrauklumą.

Projekto idėjos aprašyme gana sklandžiai integruojamos ir suderinamos beveik visos techninėse sąlygose reikalaujamos sritys, sistemos bei jų elementai. Kaip teigia projekto autoriai, „Projektuojamas parkas atnaujina ar suteikia vietą naujai įsikurti įvairioms ekologiniu, urbanistiniu, socialiniu požiūriu svarbioms sistemoms ir elementams“, tačiau, jau kitoje pastraipoje teigiama, kad „parke formuojamos žalumos apsuptos erdvės įvairiausioms veikloms – bendravimui, aktyviam laisvalaikiui, edukacijai, pritaikytos visų amžiaus grupių ir poreikių žmonėms. Kuomet aiškinamajame rašte atsiranda panašaus pobūdžio prieštaravimai, kyla pagrįstų abejonių, ar pavyks suderinti atskirų planuojamos teritorijos dalių natūralumo (didesnį natūralumą turinčių erdvių plotą) didinimo tikslus su akcentuojamomis aktyviomis ir gana triukšmingomis rekreacinėmis veiklomis. Tai įmanoma pasiekti, tačiau šiems tikslams realizuoti būtinas teritorijos zonavimas sprendžiantis teritorijos naudojimo intensyvumo ir pobūdžio suderinamumą su teritorijos natūralumo (gamtiškumo) didinimo ir biologinės įvairovės gausinimo sprendiniais.

Panašu, kad projekte pristatomas teritorijos funkcinis zonavimas, erdvių sistema sąlygojama ir pateikiama pasiūlymuose įvertinus aplinkinės teritorijos gamtines sąlygas, esamus funkcinis ryšius ir gyventojų poreikius, taip pat atsižvelgiant į šioje vietoje itin opias triukšminimo bei oro taršos problemas. Pastaroji situacija sąlygoja aiškų ir nedviprasmišką sprendinį, kurį konkurso dalyviai ir įvardina. Ši problema sprendžiama formuojant apsauginę želdinių juostą, bet niekur neužsimenama apie jos struktūrą, kuri esminiai lemia jos veikimo efektyvumą, ir atitinkamai formuoja didesnį ar mažesnį erdvių tinkamumą įvairioms rekreacinės veiklos rūšims plotą. Nemažai pagrįstų abejonių kelia apsauginę juostą formuosiančių rūšių tinkamumas ir funkcionalumas sprendžiant aukščiau išsakytas problemas. Parinktos lapuočių medžių rūšys, nekeliant jų tinkamumo klausimo, efektyviai atlieka barjerines funkcijas tik vegetacijos periodu, likusiu laikotarpiu, kaip apsauginis veiksnys yra ženkliai mažiau efektyvios. Spygliuočių įvedimas į apsauginę juostą padidintų jos funkcionalumą.

Teigiama, kad visoje parko teritorijoje prioritetas teikiamas gyventojų aplinkos sąlygų gerinimui, akcentuojant intensyviai apželdintų plotų formavimą palei pastatus, atitraukiant triukšmingas veiklas nuo namų. Žvelgiant teoriškai ši priemonė yra logiška, praktiškai – mažai vertinga, nes šių veiksmų teigiamas poveikis bus tik apatinių aukštų gyventojams. Teisinga manyti, kad nepalyginamai didesnę dėmesį reikėtų skirti parko teritorijos izoliavimui nuo pastovaus triukšmo šaltinio – Šilutės pl. naudojant gamtines priemones, nei gyvenamųjų namų atribojimui nuo fragmentiška ir retai pasireiškiančio triukšmo iš aktyvios rekreacijos plotų.

Pastebėtina, kad pateiktame projekte aprašant planuojamus gamtinius elementus trūksta sistemiškumo, aiškumo, ir konkretumo, bent tiek, kiek jo gali ir turėtų būti projektiniuose pasiūlymuose. Nėra tiksliai aišku kas yra „natūralioms augavietėms artimos žolinių augalų sistemos“, arba vizualizacijoje ir brėžiniuose įvardinama „retai šienaujama pieva“, ar „universali pieva“, ir tik dėl to, kad įvardinant naudojami skirtingi tipizavimo pagrindai. Vieningo tipologinio pagrindo panaudojimas (pvz. skirstymas pagal paviršių naudojimo arba priežiūros intensyvumą, pagal numatomą ekologinio potencialo laipsnį) darbo rezultatams suteiktų ženkliai didesnę aiškumą ir padidintų projektinių sprendinių vertę.

Projekto aprašyme ne vienoje vietoje minimas gamtinis karkasas, bet skirtinguose kontekstuose. Vienu atveju jį susiejant su teritoriją įreminančiais ir nuo triukšmo bei taršos apsaugančiais želdiniais, kitu atveju – parko viduje esančiu tarpusavyje besijungiančių labiau gamtiškų plotų visuma. Pasigendama nedviprasmiškai ir aiškiai pateikto planuojamos teritorijos gamtinio karkaso (mikrokarkaso) koncepcijos pristatymo ir jo erdvinio ryšio su mieto teritorijoje lokalizuota gamtinio karkaso sistema.

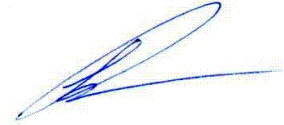
Projekto medžiagoje pateiktas sprendinys numatantis žemiausiose parko teritorijos dalyse esančiuose, ar naujai formuojamuose reljefo pažemėjimuose surinkti teritorijoje susidarantį paviršinių vandenį yra pagrįstas, racionalus, techninės užduoties sąlygas bei šiandienos žaliojo kurso diktuojamas tendencijas atitinkantis sprendinys, tik ar numatomi hidrografiniai elementai dėl silpnai išreikšto parko paviršiaus reljefo, sugebės atlikti visos teritorijos drenavimo funkciją. Jei ne, kokią dalį teritorijos jie aptarnaus. Svarbu pastebėti, kad, palei vandens telkinius numatant formuoti natūralių žolinių augalų plotus ypač svarbu atsižvelgti į jų hidrologinį režimą, didesnę dėmesį skiriant pavasarinio potvynio ir kitų poplūdžių laikotarpiams, nes nuo hidrologinio režimo iš esmės priklauso tinkamų augalų parinkimas ir jų išdėstymo principai. Taip pat Atkreiptinas dėmesys į geometriškai griežtus tvenkinių skersinius profilius, kurie suformuoti prisilaikant įprastų technogeninės aplinkos formavimo principo „sausas - šlapia“. Siekiant didesnio kai kurių parko erdvių gamtiškumo, ar sudarant didesnes galimybes jam pasireikšti, būtina vadovautis principu „sausas – drėgna - šlapia“, t.y. išsaugoti, ar formuoti nuožulnesnes vandens telkinio pakrantes, seklumas vandenyje, tam, kad atsirastų galimybė formuoti aiškiai išreikštomis ekotoninėms – pereinamosioms juostoms.

Projektiniuose pasiūlymuose nėra pateikta galimo kanalizuo Kretainio upelio, kuris kertą planuojamą teritoriją šiaurės – pietų kryptimi, atgaivinimo sprendiniai, ar pagrindimas kodėl tokie pasiūlymai nepateikti. Taip pat, žvelgiant į pateiktus sprendinius, greičiausiai neanalizuota kartografinė medžiaga, kuri galėjo padėti pagrindžiant numatomų tvenkinių, pelkaičių, pievų lokalizaciją, tuo pačiu užtikrinant geresnę teritorijos drenažą.

Pateiktus teritorijos sutvarkymo projektinius pasiūlymus vertinti objektyviai yra gana keblu, dėl tos priežasties, kad yra tik vienas konkursinis projektas, tačiau atitiktis konkurso techninėms sąlygoms kontekste, galima teigti, kad į jas didesne dalimi atsižvelgta, tačiau pateiktų sprendinių turinys dalyje atvejų yra ne pilnai realizuotas, diskutuotinas, ir tobulintinas. Vertinant susiklosčiusią

situaciją, tame tarpe ir dėl konkurse dalyvaujančių subjektų kiekio, racionalus situacijos sprendimo variantas būtų pateiktų projektinių pasiūlymų koregavimas atsižvelgiant į pateiktas pastabas.

Dr. Ričardas Skorupskas

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'R' followed by a horizontal line extending to the right.